

[Formanden.]

5) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ind- og udførsel af fisk.

6) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om erhvervsmæssig uddannelse af ikke-faglærte arbejdere.

7) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om beskæftigelse og uddannelse af unge.

8) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Om bortfald af understøttelsesret i visse tilfælde for unge arbejdsløse).

Mødet hævet kl. 16⁴¹.

90. møde.

Torsdag den 21. april kl. 13.

Formanden: I skrivelse af dags dato meddeler socialministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov for Færøerne om offentlig forsorg,

forslag til lov for Færøerne om børnebidrag til enlige forsørgere m. v.,

forslag til lov for Færøerne om børneforsorg og

forslag til lov om eftergivelse af kommunehjælp og om ekstraordinær adgang til folkepension samt om forhøjelse af hædersgaver.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Socialministeren (Bomholt): Hermed har jeg den ære for det høje folketing at fremsætte forslag til en revision af visse dele af

den sociale lovgivning for Færøerne, nemlig *forslag til lov for Færøerne om offentlig forsorg, forslag til lov for Færøerne om børnebidrag til enlige forsørgere m. v. og forslag til lov for Færøerne om børneforsorg.*

Som bekendt gennemførtes i sidste folketingsssamling to love for Færøerne om henholdsvis folkepension og ændringer i loven om invalideforsikring, hvorved der med hensyn til ydelserne i anledning af alder og invaliditet i alt væsentligt blev skabt overensstemmelse med lovgivningen for den øvrige del af riget.

Efter at disse to love var blevet gennemført, måtte det være naturligt at vende blikket mod den øvrige del af den færøske sociallovgivning for at se, på hvilke punkter der var behov for en ajourføring.

At der er brug for visse reformer, må på forhånd anses for sandsynligt. Den gældende lovgivning er af gammel dato. Den danske lov om offentlig forsorg, der blev gennemført i 1933, og som jo er ændret og forbedret gang på gang siden da, er aldrig i sin helhed gennemført for Færøerne. Kun et enkelt afsnit, nemlig reglerne om børnebidrag til enlige forsørgere, er sat i kraft for Færøerne. Dette skete ved en kongelig anordning af 18. marts 1949.

Det betyder, at på de øvrige områder, der her omfattes af forsorgsloven, gælder på Færøerne stadig lovbestemmelser svarende til de regler, som var gældende i den øvrige del af riget før 1933. Reglerne om hjælp til personer, der ikke kan klare sig selv, findes således i lov af 10. april 1895 om fattigvæsenet på Færøerne og i lov af 29. april 1913 om kommunale hjælpe-kasser, der blev sat i kraft for Færøerne i 1914. På børneforsorgens område gælder loven af 12. juni 1922 om værgerådsvorsorg. Det siger sig selv, at så gamle regler på det sociale område ikke kan være tidsvarende, og at der må være behov for andre regler end de gældende.

På baggrund heraf nedsatte jeg efter forhandling med Færøernes landsstyre den 1. juli 1959 et udvalg, der skulle have til opgave at gennemgå den færøske sociallovgivning — bortset fra lovene vedrørende folkepension og invalideforsikring — og fremsætte forslag til ændringer med det formål i videst muligt omfang at bringe denne i overensstemmelse med den til-

[Socialministeren.]

svarende lovgivning i den øvrige del af riget. Udvalget var sammensat af repræsentanter for det færøske landsstyre, lagtinget, rigsombuddet og socialministeriet.

Udvalget har i december 1959 afgivet en betænkning, der er omdelt til tingets medlemmer.

Betænkningen indeholder udkast til tre love om henholdsvis offentlig forsorg, børnebidrag til enlige forsørgere og børneforsorg, og de tre lovforslag, jeg i dag fremsætter, følger disse udkast med ganske få ændringer.

Lovforslagene har været forelagt for det færøske hjemmestyre og er godkendt i den form, i hvilken de hermed fremsættes.

Jeg skal kort omtale hovedprincipperne i forslagene, idet jeg med hensyn til enkeltheder kan henvise til bemærkningerne til forslagene.

I forslaget til lov for Færøerne om offentlig forsorg fastslås det, at det offentlige er forpligtet til at komme enhver til hjælp, som ikke er i stand til at skaffe sig og sine det fornødne til livets ophold, samt til at yde den, der ikke selv kan afholde udgiften, hjælp til kur og pleje i sygdomstilfælde og hjælp i andre tilfælde, i hvilke loven hjemler det.

Forslaget indeholder i øvrigt regler om den enkeltes forsørgelsespligt over for det offentlige for børn og ægtefælle, der i det store og hele svarer til reglerne i loven om offentlig forsorg for den øvrige del af riget.

I kapitel II er det fastslået, hvilken kommune der som en persons forsørgelsessted skal være med til at bære udgifterne ved den hjælp, han modtager.

Kapitel III omhandler forsørgelsesmåden. Der indføres her to hovedformer for hjælp, en almindelig hjælp til underhold m. v., der principielt skal tilbagebetales, og hjælp, der ydes i en række i loven angivne særlige tilfælde, og som ikke er forbundet med tilbagebetalingspligt. Denne hjælpeform ydes f. eks. under sygdom — med særlige regler for alvorligere sygdomme, navnlig tuberkulose og børnelammelse — og i anledning af fødsel. Endvidere ydes hjælp af denne art til særforborgspatienter.

Forslaget indeholder en regel om hjælp til kronisk syge, der ikke er sygeforsikret. Reglen findes ikke i lovudkastet i udvalgs-

betænkningen. På grundlag af indstilling fra invalideforsikringskommissionen er der jo for den øvrige del af riget fremsat forslag om indførelse af automatisk invalideforsikring af alle uanset helbredstilstand, således at alle invaliderede vil få adgang til egentlig invalidepension, og Færøudvalget er i sin betænkning gået ud fra, at tilsvarende ændringer ville blive foretaget i den færøske lovgivning om invalideforsikring. Efter udtrykkeligt ønske fra færøsk side har man dog indsat en lovbestemmelse, der nøje svarer til reglerne i den danske forsorgslov.

Forslaget indeholder endvidere særlige regler om hjælp til enker og enlige mødre samt om en egentlig enkepension svarende til de regler, der gælder for den øvrige del af riget. Det er mit indtryk, at man navnlig gennem denne del af lovforslaget afhjælper et betydeligt savn på Færøerne.

På grund af øernes særlige forhold har man ikke ment at kunne give forskrifter i loven for oprettelse af bestemte kategorier forsorgsinstitutioner — således som det er sket i forsorgsloven for den øvrige del af riget. Man har derfor blot indsat en bestemmelse, hvorefter socialministeren efter forhandling med Færøernes landsstyre kan meddele godkendelse af institutioner til optagelse af personer, der søger hjælp efter loven eller er berettiget til ydelser efter anden færøsk sociallovgivning, f. eks. folke- eller invalidepension.

Ved udarbejdelsen af de administrative bestemmelser i kapitel IV i forslaget til den færøske forsorgslov har man haft for øje, at mange færøske kommuner er så små, at det ikke ville være rimeligt at belaste dem med administrationen af lovens bestemmelser. Det foreslås derfor, at kun kommuner med 2 000 indbyggere og derover selv administrerer de almindelige regler om hjælp, dog med adgang til anke til rigsombudsmanden. For andre kommuner træffes afgørelserne af rigsombudsmanden, der i øvrigt i alle tilfælde har afgørelsen på visse specielle områder, f. eks. med hensyn til enkepension.

Efter de gældende regler yder staten et tilskud til kommunernes udgifter til de kommunale hjælpeekasser på $\frac{1}{10}$ af denne udgift. Tilskudsbeløbet ligger for tiden på omkring 7 500 kr. årligt. Det må anses for

[Socialministeren.]

rimeligt, at staten i noget højere grad deltagere i udgifterne ved den offentlige forsorg på Færøerne, og det foreslås derfor, at staten refunderer $\frac{1}{4}$ af den almindelige hjælp.

Ifølge lov af 15. marts 1939 om statstilskud til særforsorg for personer bosat på Færøerne afholder staten $\frac{3}{4}$ af udgifterne til sindssyge, åndssvage m. fl., medens resten dækkes fra færøsk side. Det foreslås, at staten som for den øvrige del af riget overtager hele udgiften ved denne forsorg.

Udgifterne til pension til enker m. fl. foreslås delt lige mellem staten og de færøske myndigheder. Dette svarer omtrent til fordelingsnormen med hensyn til folkepensionen.

Det andet forslag, jeg skal fremsætte, er forslaget til lov om børnebidrag til enlige forsørgere. Som nævnt er afsnittet om børnebidrag i den danske forsorgslov sat i kraft for Færøerne ved anordning af 18. marts 1949. Den er ændret i 1950 og 1956, men er ikke i overensstemmelse med de regler, der gælder her. Jeg har fundet det rimeligt at skabe denne overensstemmelse og samtidig at lade foretage en klarere opstilling af reglerne i overensstemmelse med forslaget i betænkningen. Efter anordningen deles udgifterne ligeligt mellem staten og Færøerne, og der synes ikke at være anledning til at røre ved denne fordelingsregel.

Det tredje forslag er forslaget til lov for Færøerne om børneforsorg. På dette område gælder som nævnt endnu loven af 1922 om værgerådsforsorg. De funktioner, som overværgerådet havde efter denne lov, blev efter 1933 varetaget af landsnævnet for børneforsorg. Imidlertid medførte krigen jo, at forbindelsen med Færøerne blev afbrudt, og det blev bestemt, at landsnævnets arbejde med disse sager skulle overgå til et særligt færøsk nævn, hvis formand skulle udpeges af amtmanden over Færøerne. Dette er aldrig formelt blevet ændret.

Her er forholdet jo det, at reglerne om børneforsorg er indeholdt i et særligt afsnit af forsorgsloven. Det er imidlertid min tanke at udtage disse regler af forsorgsloven til en særlig lovgivning i forbindelse med en rationalisering af hele forsorgsloven, og jeg finder det praktisk ikke at optage reglerne om børneforsorg for Færøerne i

forsorgsloven for Færøerne, men at foregribe den udvikling, der vil komme for det øvrige land, således at der straks for Færøerne gennemføres to love for disse to sociale områder.

Det foreliggende forslag til en lov om børneforsorg indeholder regler, som i det væsentlige svarer til de her i landet gældende. Tilsynet med børn skal således udøves af de lokale børneværnsudvalg. Sager om anbringelse af børn uden for deres hjem skal behandles af udvalgene i forbindelse med en jurist, der beskikkes af rigsombudsmanden, og afgørelser om fjernelse skal kunne indankes for et særligt nævn for Færøerne for børneforsorg. Den administrative forbindelse med det øvrige land afbrydes altså, og administrationen henlægges til færøske myndigheder, herunder visse afgørelser til rigsombudsmanden, dog at nævnets afgørelser om fjernelse ligesom i det øvrige land kan indbringes for landsretten.

Ved udarbejdelsen af forslaget er der taget hensyn til særlige forhold på Færøerne, bl. a. at kommunerne kan være meget små, hvorfor der ikke er givet for faste regler om børneudvalgenes sammensætning, og at ankefristerne på grund af afstandene må være længere end her.

Udgiften ved lovens gennemførelse foreslås afholdt efter omtrent samme regler, som hidtil har været anvendt for de tilsvarende udgifter, dog at staten fremtidig kommer til at bære en lidt større andel end nu.

Udgifterne i medfør af den lovgivning, som de tre love skal erstatte, udgør for tiden 600 000-700 000 kr. om året, af hvilke staten betaler omtrent halvdelen, medens resten afholdes af de færøske kommuner og landskassen. Disse udgifter vil stige efter gennemførelsen af de tre love, men det er ikke muligt at forudberegne denne stigning med nogenlunde nøjagtighed. For statskassen vil udgiften også stige forholds-mæssigt som følge af, at staten med hensyn til hjælp til visse formål skal bære en lidt større part end hidtil.

Det er foreslået, at de tre love skal træde i kraft den 1. oktober 1960. Med disse tre love og lovene om folkepension og invalideforsikring, som blev gennemført sidste år, vil der efter min mening være foretaget en

[Socialministeren.]

virkelig ajourføring af den færøske sociallovgivning, så at der ikke er brug for yderligere lovgivning for øjeblikket.

Jeg anser det for meget ønskeligt, at disse ændringer kan foretages, så at lovgivningen for Færøerne på det sociale område kan svare til, hvad der gælder i det øvrige land, og jeg håber derfor på en hurtig og velvillig behandling af lovforslagene i det høje ting.

Endvidere har jeg den ære for det høje folketing at fremsætte *forslag til lov om eftergivelse af kommunehjælp og om ekstraordinær adgang til folkepension samt om forhøjelse af hædersgaver.*

Som det fremgår af de indledende bemærkninger til lovforslaget, har man ved flere særlige lejligheder inden for tidsrummet 1945 til 1958, senest i anledning af tronfølgerens 18 års dag, ved lov eftergivet kommunehjælp ydet indtil datoen for den begivenhed, man har ønsket at markere. I alle de senere love har man endvidere givet adgang til opnåelse af aldersrente — nu indtægtsbestemt folkepension — for personer, der hidtil havde været afskåret herfra, fordi de ikke opfyldte lovens krav om medlemskab af den offentlige sygeforsikring.

Man har fundet det rimeligt, at der i anledning af kongeparrets sølvbryllup den 24. maj i år søges gennemført en lignende lovgivning, og man har fundet det rimeligt samtidig at foreslå en forhøjelse af de hædersgaver, der i en række tilfælde ydes som følge af krigen og besættelsen. I overensstemmelse hermed fremsættes det foreliggende forslag.

Den kreds af medborgere, lovforslagets bestemmelser om eftergivelse af kommunehjælp tager sigte på, og som svarer til den personkreds, der har været omfattet af de tidligere eftergivelseslove, er nogle af de vanskeligst stillede medborgere. Selv om pligten til at erstatte den modtagne kommunehjælp vel ofte ikke vil kunne effektueres, vil den omstændighed, at der principielt består en sådan pligt, i mange tilfælde føles som en belastning for disse mennesker.

Hvad angår forslaget om ekstraordinær adgang til folkepension for personer, der

ikke har holdt deres sygeforsikring i orden, må jeg bemærke, at en sådan bestemmelse vil være af væsentlig betydning, selv efter at der ved folkepensionens indførelse er blevet åbnet adgang til at dispensere fra sygeforsikringsbetingelsen ved den indtægtsbestemte folkepension. Forslaget vil nemlig omfatte en række personer, der ikke har kunnet henføres under de retningslinjer, man har ment at burde følge ved meddelelse af dispensation, men hvis forhold i øvrigt er af en sådan beskaffenhed, at det i og for sig må føles rimeligt, om de får mulighed for at oppebære pension.

Det er mit håb, at lignende bemyndigelseslove i fremtiden må blive overflødiggjort gennem ændringer i lovgivningens almindelige regler på dette område. Jeg kan således henvise til det allerede fremsatte forslag til en ny folkeforsikringslov, hvorefter medlemskab af sygeforsikringen ikke længere skal være en betingelse for at opnå indtægtsbestemt folkepension, og jeg håber endvidere, at der inden for en nærmere fremtid vil kunne gennemføres en revision af forsorgslovens retsvirkningsbestemmelser.

De hædersgaver, der omhandles i forslagets § 3, blev i forbindelse med 10 års dagen for Danmarks befrielse forhøjet med 25 pct. i forhold til de oprindeligt ved de pågældende love fastsatte beløb. Det er fundet rimeligt, at disse hædersgaver nu yderligere forhøjes, således at de fra den 1. april 1960 og fremover udgør 150 pct. af de oprindelige beløb.

Med disse ord skal jeg anbefale lovforslaget til det høje tings hurtige og velvillige behandling.

Den første sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændringer i lov om konkurs m. v. (Underpant i løsøre).

(Anden behandling findes i tidenden sp. 4701, udvalgets tillægsbetænkning i tillæg B. sp. 855).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Sammen med denne sag foretages de to følgende sager på dagsordenen, nemlig: